

rum inconsideratas usurpationes referre consuevit. A pare non veretur. Nempe tolerabilius peccaret si de altari corpus suum communi pane resciceret, quam animam suam damnatoria communione interficeret. Nam, juxta Apostolum: *Qui (Eucharistiam) indigno sumit, judicium sibi manducat et bibit (1 Cor. xi)*. Indigne autem sumit qui nondum criminibus poenitendo se purgavit, quem nec canonica severitas ad poenitendum excitare potuit. In ordinationibus quoque quilibet damnatus minus delinqueret si nihil daret, quam per sacramentum ordinationis ordinato suam damnationem irrogaret. Et mirum in modum, dum eam alii irrogat, penitus sibi ipsam non diminuit, sed multiplicat. Nequaquam igitur damnati de perniciosa usurpatione sacramentorum applaudant sibi, cum tanto irreparabilis seipsum condemnent, quanto sanctiora sunt quæ dare vel accipere contra fas et jus sacrilego præsumunt.

Quod autem illi qui ordinati sunt neophyti sacramentum ordinationis non minus habeant quam hæretici, superius sanctissimi Patres Leo papa et Ambrosius, alter decreto, alter exemplo nos apertissime docuerunt. Quicumque igitur ordinatos neophytos iterum ordinandos censuerit, procul dubio contra sanctos Patres facit. Eodem modo et illa reordinatio reprobat, quam Alefredus Hildesheimensis episcopus fecit in his quos Ebo Remensis episcopus, sed damnatus, ordinavit. Nam, juxta Augustinum (*De bono conjugali, cap. 24*), *si quis episcopus [si quisquam ordinatus] pro aliqua culpa ab officio removeatur, sacramento semel imposito non carebit, quod [quamvis ad judicium permanente] damnabiliter nihilominus dare quam habere poterit*. Sic et Acacius depositus, de quo supra retulimus, multos ordinavit, quos tamen beatus Anastasius papa (*epistola unica*) integrum ordinationis sacramentum ab eo percepisse, et ob hoc non reordinandos esse judicavit. Nullus autem damnatus vel excommunicatus sibi de confectione sacramentorum applaudat: imo in hoc cumulum suæ damnationis agnoscat, cum tanto sceleratior et ob hoc sibi tanto perniciosior existat, quanto sanctius reputat quod sacrilego ausu usur-

Hinc sanctus Gregorius papa I (967) in *Regesto suo (cap. vel can. 249)* partis secundæ, damnatam sacerdotem pristini officii usurpatorem perpetua excommunicatione damnat, ut vix ei viaticum in fine vitæ concedat. Hinc sancti Patres in Antiocheno concilio (*cap. vel can. 4*) cuilibet damnato, si aliquid de sacro ministerio attingeret, omnem spem restitutionis, vel locum satisfactionis penitus denegaverunt; omnesque ei infra damnationem communicantes sub excommunicatione damnaverunt. Si ergo pro usurpatione sacri ministerii tam acriter damnantur qui solo officio privantur, quanto magis illi qui, officio et communione privati, talia præsumpserunt indigni.

Caveant quoque et ipsi Catholici ne aliquando sacramenta a damnatis percipiant, ne se sub excommunicationem sanctorum Patrum ponant. Præcipue autem de sacramentis excommunicatorum caveant, quod per hæc, juxta attestationem sanctorum Patrum, non salutem, sed damnationem et execrationem quilibet participantes accipiunt, quibus non dico in sacramentis, sed si in oculo communicaverint, canonicam excommunicationem subterfugere non poterunt.

EJUSDEM BERNALDI

CONSTANTIENSIS PRESBYTERI

APOLOGETICUS

SUPER

EXCOMMUNICATIONEM GREGORII VII.

Sententiam excommunicationis, quam dominus Dulgavit, nonnulli sacrilega temeritate quasi irriposter Gregorius papa VII apostolica auctoritate protam judicare præsumunt, seque in hoc, juxta attestatam (937) Lib. iv, epist. v, ad Gregorium Venantium episcopum Lunensem. Vide etiam d. 50 c. 10 Aod: 116.

stationem sanctorum Patrum, apostolicæ auctoritatis reos perniciosissime efficiunt. Sed in hac eorum præsumptione nec ipsi peccarent nec alios peccare facerent, si cujuslibet prælati in Ecclesia privilegium, non dico Romani pontificis, primatum attenderent. Est enim generale privilegium hujusmodi prælatorum, juxta institutionem sanctorum Patrum, ut subditos judicent, nec subditi eorum judiciis temere resistent, quibus absque omni contradictione secundum canones obedire debent. Scriptum est enim: *Non est discipulus supra magistrum* (Matth. x); et: *Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit* (Rom. n). Et si hoc apostoli de sæculari potestate dixerunt, quid nos sub ecclesiastica potestate degentes agere debemus, ubi inobedientia pro ariolatione et idololatria reputatur (I Reg. li)? Si ergo inobediens ecclesiasticæ potestati, scilicet divinæ ordinationi, pro idololatra merito deputatur, quid de illo censendum est qui eandem potestatem penitus abrogare conatur? Videat autem quolibet prælatus quam sibi reverentiam a subditis exigit, nec eam Romano pontifici denegare velit, a quo omnis ecclesiastica potestas procedit. Nunquid enim suam potestatem statim irritam fore judicabit, si qui tantum ea subjectis ejus ita judicaverint? Nunquid statim suam prælationem ipse denegabit, si quidam ex suis ovibus eum pro prælato habere noluerint? Nunquid suam canonicam excommunicationem in subditos irritam arbitrabitur, si quidam tantam eorumdem subditorum hoc asserere conantur, qui tantum [amen] eotenus ei, ut legitimo pastori, obedierunt, et sententias ejus in alios ratas esse censuerunt? Nunquid sententiam suam judicio subditorum retractari, nedum penitus annullari unquam patietur? Non plane. Ergo reverentiam, quam ipse a subditis suis sibi exigit, etiam ipsi prælato suo, juxta statuta sanctorum Patrum, rependat, et præcipue episcopo sedis apostolicæ.

Hujus utique sententiam sancti Patres nusquam retractari, nedum annullari, ab aliquo permiserant. Hinc beatus Nicolaus papa primus, omnibus episcopis scribens (968): *Nemini, inquit, licitum est de sedis apostolicæ judicio judicare, aut illius sententiam retractare permisso, videlicet propter Romanæ Ecclesiæ primatum.*

Item beatus Gelasius ad episcopos Bardeniæ (969): *Cuncta, inquit, per mundum novit Ecclesia, (970) quod sacrosancta Romana Ecclesia quorumlibet episcoporum ligata possit absolvere, et de omni Ecclesia fas habeat judicare, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio.*

Item sanctus Sylvester papa universalissynodi judicio (cap. 20) decrevit: *Nemo, inquit, primam se-*

A dem judicabit. Neque enim ab Augusto, neque ab omni clero, neque a regibus, neque a populo judex judicabitur.

Beatus autem noster Gregorius papa, canonicè quidem ordinatus, ut sancta Ecclesia Romana fidelissime testatur, ab omnibus catholicis judex universalis Ecclesiæ et pro Romano pontifice semper habebatur, quod et ipsi ejus excommunicatione de eo judicaverunt, cum ad ejus reconciliationem sæpenu-mero recurrerint, licet ad vomitum suum postea redire non timerint. Nunquam sane aliquod crimen in illo vel ab inimicis inventum est vel probatum, quod susceptum sibi illicitum faceret officium. Sed si quod tale crimen admisisset, nunquid tandem inauditus, non confessus nec convictus canonicè damnari posset, etiamsi ultimus ecclesiastici ordinis extitisset? Nunquid [I. Nonne] enim legitime officium suum exerceret, usque dum canonicè judicatus ab officio cessare juberetur? Et hoc utique Dominus noster Gregorius papa nequaquam abnuvit, quin more cujuslibet clerici duntaxat canonicè audiretur. Et hoc privilegio Romani pontificis incongruum esse videretur; adversarii autem ejus nec hoc unquam concedere voluerunt. Nam in tali examinatione et illum expurgandum, et se contumeliosè [contumeliosæ] criminationis inculpandos fore non dubitaverunt. Ergo sententiam apostolicæ auctoritatis in apertissimos contumaces ab eo depromptam nullus Christianus irritam judicabit, qui canonicis sanctionibus sanctorum Patrum contradicere noluerit. Ipsi enim et temerariam cujuslibet inferioris episcopi duntaxat catholici excommunicationem, usque ad canonicam examinationem ratam esse censuerunt, ut in Sardicensi concilio c. 17 legitur

Nec illam excommunicationem noster apostolicus privatim deprompsit; sed, generali synodo præsidens, universali judicio Ecclesiæ jus ligandi atque solvendi, in persona Petri acceptum, semper obtinere a nullo fidei dubitatur, ut sanctissimi atque fidelissimi Patres nostri, Cyprianus, Augustinus, atque Leo Magnus in scriptis suis docuerunt. Quicunque ergo ejus judicio in terra ligati sunt, ipsi nihilominus et in cælo ligati indubitanter creduntur. Quapropter, omni postposita contradictione, illos quos Dominus noster Gregorius papa judicio universalis synodi excommunicavit, et nos excommunicatos esse credimus, ne ipsis excommunicatis damnabiliores merito judicemur, qui, etsi qualibet occasione excommunicationi subiaceant, non tamen temere ligamenta Ecclesiæ denegant. Nam procul dubio nefandius esse deputatur quemlibet ipsam ecclesiasticam potestatem ligandi atque solvendi non credere, quam, salva fide, ecclesiasticis statutis non obedire,

Romanæ.

(970) *Quoniam quorumlibet sententiis ligata pontificum, sedes B. Petri apostoli jus habeat resolvendi, utpote quod de omni Ecclesia fas habeat judicandi neque, etc. sic Rom. editio.*

(968) Vide c. 17, q. 4, c. 50. Nemini. Ubi hoc scholiolum apponitur. Epistola ex quo hoc cap. sumptum est, non exstat; aliquid tamen simile habetur epist. 1 ad Michaellem, imp.

(969) B. Gelasius I. De hoc vide 9, q. 5, c. 107 et 108, Cuncta. Est alioquin epist. x editionis

Hinc S. Gregorius papa primus ad Theoctistam patriciam scribens (*lib. ix, epist. 39*) testatur: *Ipsi, inquit, sibi testes sunt quia Christiani non sunt, quia ligamenta sanctæ Ecclesiæ vanis [variis Ed. Romana] se existimant conatibus solvere.*

Sciendum autem quod sancti Patres pro excommunicatis habuerunt non solum illos qui post apertam eorum contumaciam specialiter excommunicati sunt; sed et illos qui jam factam excommunicationem incurrere non timentur, videlicet aut se in partem excommunicatorum conferendo, aut quod sub excommunicatione illis specialiter prohibitum est acceptando. Hinc sanctum concilium Nicænum Arianos omnes, vel quisquis in hanc pestem sive consensu seu communione decidisset, ut B. Gelasius papa testatur, damnavit; quem morem et in aliis excommunicationibus suis sancta mater Ecclesia observare consuevit. Beatus quoque Gregorius papa primus (*lib. iii, epist. 20*), consecratos Salonitani præsumptoris excommunicatos esse declaravit, eo quod ipsam consecrationem sub excommunicatione eis specialiter interdictam facere tentaverint. *Quam rem nos, inquit, nullo modo possumus dicere consecrationem, quæ ab excommunicatis celebrata est.* Sic utique quilibet Romani pontifices pro excommunicatis habuerunt eos utique, quicumque aliqua sub speciali excommunicatione prohibita præsumperunt. Ergo et a nobis omnes huiusmodi merito, ut excommunicati, devitantur, usque dum ecclesiastico more reconcilientur. Sunt autem quatuor res in quibus eos specialiter devitare debemus, videlicet in salutatione, in osculo, in oratione, in convictu, quod, ut S. Callistus papa testatur (*epist. 2*), *quicumque excommunicatis, vel in his, vel in aliis prohibitis communicaverint, simili excommunicationi, juxta institutionem apostolorum, subiacebit.*

Sed multi, ad excusandas excusationes in peccatis, (*Psal. cxi*) multipliciter se excusant quod excommunicatos vitare non debeant. Alii enim illam sententiam beati Augustini prætendunt quod *communio malorum non maculet nisi consentientes*; alii dicunt quod *ecclesiasticis pastoribus sive eorum sanctioni subjecti non sint, eo quod sæculo penitus abrenuntia-verint*; alii etiam sibi obedientiam in prælatum suum sufficere putant, ne canonicis institutionibus obedire debeant (S. AUGUSTINUS, passim in libris contra Donatistas). Sed omnes has excusationes quamvis ipsi apostoli indubitanter, ut prædictum est, annulaverint, cum communionem excommunicatorum generaliter omnibus sub excommunicatione, juxta attestationem S. Callisti papæ, interdixerint; nos tamen singulas, quam frivolarum sint, specialiter demonstrare non pigebit. Et hoc utique periti ecclesiasticarum regularum facile per se deprehendunt; nos autem simplicioribus tantum fratribus in hoc satisfacere volumus, ut tanto studiosius ab excommunicatis se abstineant, quanto inexcusabilius se in eorum communione maculari cognoscant.

Illi ergo qui sententiam B. Augustini prætendunt

A quod *communio malorum non maculet nisi consentientes, ad exaggerationem suæ excusationis subferre solent summopere sibi crimina excommunicatorum, displicere, nec ullo modo se eorum criminibus assentire, et ideo exteriorem eorum communionem non eis nocere.* Sed hæc sententia beati Augustini, tantum de communione malorum adhuc in unitate positorem, et nondum pro sua malitia excommunicatorum deprompta evidentissime ex verbis ipsius Augustini probatur. Ponit enim eandem sententiam scribens ad Donatistas: *Quisquis, inquit, in Ecclesia bene vixerit, nihil ei præjuvant aliena peccata, quoniam unusquisque proprium onus (in ea) portabit (Gal. v). Sic et Apostolus dicit: Et quicumque (in ea) corpus Christi manducaverit indigne, iudicium sibi manducat et bibit (I Cor. xi). Cum autem dicit: iudicium sibi manducat et bibit, satis ostendit quod non alteri iudicium, sed sibi. Hoc nos egimus, et ostendimus, et obtinimus quod communio malorum non maculat aliquem participatione sacramentorum, sed consensione factorum. Nam si in factis malis non eis quisquis consentiat, portat malus causam suam, et personam suam, nec præiudicat alteri, quem in consensione mali operis socium non habet criminis.*

Ecce apertissime B. Augustinus non se hoc de excommunicatis dixisse manifestat, cum de eo qui in Ecclesia corpus Domini indigne sumit, dicat. Nam superius ad eosdem Donatistas de excommunicatis præmiat, dicens: *Quisquis a catholica Ecclesia fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se videri existimat, hoc solo scelere, quod a Christianitate disjunctus est, non habebit vitam: sed ira Dei manet super eum (Joan. iii).* Deinde de his qui in Ecclesia sunt positi consequenter adiecit: *Quisquis autem in Ecclesia, et reliq. ut supra diximus. Idem (epist. clxii) Eleusio, et Grammatino [Felicis Grammatico] Quibus, inquit, mali placent in unitate, ipsi communicant malis; quibus autem displicent, et eos emendare non possunt, ne ante tempus messis audeant zizania eradicare, ne simul eradicent et triticum (Matth. xiii, 29), non factis eorum, sed altari Christi communicant, ita ut non solum ab eis non maculentur, sed etiam divinis verbis laudari prædicarique mereantur; quoniam, ne nomen Christi per horribilia schismata blasphemetur, pro bono unitatis tolerant quod pro bona equitatis oderunt.* Et hoc utique de malis in unitate positus, non de excommunicatis evidentissime sonat.

Idem ad Emeritum: *Et illud, inquit, non est tacendum, et cognitos malos bonis non obesse in Ecclesia, si eos a communione prohibendi aut potestas desit, aut aliqua ratio conservandæ pacis impediatur.* Et post pauca: *Manifestum est non hoc [malum Ed. P.] effici hominem, quod est malus quisquam cum quo ad altare Domini acceditur, etiamsi non sit incognitus, si tantum non approbetur, et a bona conscientia displicendo separetur.*

Idem in serm. 17 de Evangelio secundum Mattheum de duobus cæcis: *In multis, inquit, Sanctorum librorum locis apertissime sonat esse intus in Ecclesia et bonos et malos, quos sæpe dicimus fru-*

mentum et paleam. Et de iisdem ipsis malis, id est in unitate positis, quomodo boni non maculentur, in eodem sermone subsequenter annexit: *Duobus modis, inquit, non te maculat malus: si non consentias, et si redarguas; hoc est non communicare vel non consentire. Communicatur quippe, quando facto ejus consortium voluntatis vel approbationis appingitur. Hoc ergo nos admonens Apostolus ait: Nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum (Ephes. v, 11). Et infra: Non consentientes sitis malis, ut approbetis; neque negligentes sitis, ut non arguatis; neque superbientes, ut insultantes arguatis; qui autem deseruerit unitatem, violat charitatem, et quisquis violat charitatem, quilibet magnum habeat, ipse nihil est, juxta Apostolum (I Cor. xiii).*

Ideo in lib. de Fide et operibus: *Cum per negligentiam præpositorum, sive per aliquam excusabilem necessitatem, sive per occultas obreptiones invenimus in Ecclesia malos, quos ecclesiastica disciplina corrigere aut coercere non possumus; tunc, ne ascendat in cor nostrum impia et perniciosa præsumptio, qua æstimemus nos ab his esse separandos ut peccatis eorum non inquinemur, ac ita post nos trahere conemur veluti mundos sanctosque discipulos a compage segregatos; veniant in mentem illæ descriptionis similitudines et divina oracula, quibus demonstratum et pronuntiatum est malos in Ecclesia permistos bonis usque in finem sæculi tempusque judicii futuros, et nihil bonis in unitate et participatione sacramentorum, qui eorum factis non consenserint, obfuturos.*

Eccæ quorum malorum communionem B. Augustinus nobis non nocere asserit, videlicet eorum qui in Ecclesia sunt positi, nondam ab ecclesiastico judicio separati. Quod si idem ipse sanctus doctor non tam signanter usquequaque exprimeret, nos tamen illud nequaquam de excommunicatis intelligere deberemus, ne illum ipsis apostolis et sanctis Patribus sibi que ipsi contraria dixisse astrueremus. Ipsi enim apostoli eorumque successores communionem excommunicatorum in tantum nocere docuerunt, quod et supra notavimus, ut sub excommunicatione eum damnarent quicumque eis vel exterius communicare præsumeret. Nec hanc sententiam B. Augustinus ignoravit, quam etiam in concilio cccvii episcoporum sua subscriptione confirmavit. Non ergo aliquis B. Augustinum pro defendenda communionem excommunicatorum frustra in testimonium assumat; imo ei, ne eis ullo modo communicet, obediat, ne et ipse, juxta sanctorum Patrum statuta, eidem excommunicationi subiaceat.

Qui autem se de excommunicatione vitanda excusatos putant, quasi, *abrenuntiantes sæculo, ecclesiasticis pastoribus sive eorum sanctionibus non subjaceant, videlicet monachi sive quilibet religiosi, non otiose considerent quid de hoc sanctum Chalcedonense conellium delibere. Ipsum enim generaliter omnes monachos per unamquamque civitatem sive regionem episcopis subjectos fore decrevit, ipsosque*

(971) Vide S. Gregor. lib. x, epist. 35.

A ecclesiasticis statutis inobedientes anathematizavit. Hoc autem unum est ex illis quatuor conciliis, quæ S. Gregorius (lib. 1, epist. 24) astruit veneranda, ut sancta quatuor Evangelia; de quibus ad patriarchas scribens testatur: *Cujuslibet, inquit, vitæ atque actionis norma existat [consistit], quisquis eorum (hoc est, conciliorum) soliditatem non tenet, etiamsi lapis esse videatur, tamen extra ædificium jacet. Et post pauca: Se, et non illa, destruit quisquis præsumit aut solvere quos ligant, aut religare quos solvunt. Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit.* Videsne quæ nulla religio quemlibet excusare possit, quin ecclesiasticis statutis obedire debeat, cum quilibet inobediens extra ædificium jacere deputetur etiamsi tam religiosus sit ut lapis esse videatur. Imo ipsa religionis prærogativa majori eum addicit damnationi qui non tanto obedientior sanctissimæ matri suæ Ecclesiæ extiterit, quanto religiosior haberi voluerit. Debent utique religiosi aliquid ecclesiasticis statutis supererogare, non ipsa statuta temerario ausu abrogare; alioquin tanto majus judicium subibunt, quanto in altiori gradu sanctitatis positi, et ipsa communia præcepta non timent prævaricari. Est autem apostolicum, et universale totius sanctæ Ecclesiæ præceptum, ut excommunicati devitentur. Ergo et quilibet religiosi hoc observare debent; alioqui majori damnationi quam etiam laici merito subjacebunt.

Sed et obedientia in prælatum nos excusare non poterit quin apostolicis statutis necessario obedire debeamus, si filii Ecclesiæ esse volumus. Hinc enim C Obedientiarii Eutychetis Constantinopolitani abbatis cum ipso Eutychete in concilio Chalcedonensi anathematizati sunt, quod magis eidem quam apostolicis institutis obedire delegerant. Subditi autem Nestorii presulis Constantinopolitani a sanctissima synodo Ephesina laudati sunt, quod ipsi apostolicis institutis obedienter proprio episcopo resisterunt, et ob hoc etiam postea ex ejus potestate penitus emancipari meruerunt.

Hinc et B. Eutychianus papa (epist. 11) et martyr a B. Petro decimus septimus in decretis suis, quæ martyrio consecravit, verissime protestatur *quod subditus nec episcopo nec abbati suo obedire debeat, si jusserint ei ut pro excommunicato missas instituat.* Sed et B. Gregorius papa I Honoratum Salonitani episcopi archidiaconum, sed ab episcopo depositum, eodem nomine episcopo, in locum suum restituit, aliumque eidem Honorato jam subrogatum deposuit, eo quod ille suo episcopo in tali subrogatione contra interdictum sedis apostolicæ obedierit. Idem quoque apostolicus scribens Joanni Corinthiorum episcopo, Paulum, Eufemium [Euphemium], Thomam, Clematium, clericos ab ordine deposuit, eo quod proprium eorum episcopum accusare non obedierunt; quorum tamen Paulum et Clematium in pristinum gradum postea restituit. Item, ipse scribens omnibus Nichacii [Byzacii] concilii episcopis (971), firmissime præcepit ut primatem

suam Clémentium de illatis criminibus cum omni sollicitudine examinarent, ut, audita si vera essent, ultione canonica rescaretur, hoc terribiliter subinfrens, quod apud Deum eorumdem criminum particeps existeret quicumque eorum illa subtiliter indagare neglexisset.

Hæc et alia hujusmodi in ecclesiasticis sanctorum Patrum statutis sufficienter invenire potestis, quæ nobis evidentissime demonstrant quam obedientiam subjecti cujuslibet prælati ad superiorem potestatem debeant, quæ et ipsos damnare poterit, si vel prælato suo contra ipsam obedierint. Non ergo aliquis obedientiam prælati sui superflue prætendat, quod præcipuæ potestati, videlicet apostolicæ et ecclesiasticæ auctoritati, in devitandis excommunicatis obedire non debeat; imo tam subjectus quam prælatus eos devitare studeant, ne eidem excommunicationi, juxta apostolorum institutionem, pariter subjaceant.

Sed et illi excusationi, quam quidam simplices in nostro tempore prætendunt, quod excommunicati jam in tantum abundaverint ut nequaquam aut vix devitari possint, facile respondetur quod difficultas evitandi, non negligentiam nutrire, sed majorem cautelam ad devitandos excommunicatos debet nobis excitare. Quamvis enim difficile vitentur, non tamen pro nullo peccato reputare debemus si eis contra ecclesiastica statuta communicaverimus, quæ juxta sanctos Patres usque ad sanguinem defendenda cognovimus. Nam et quotidiana peccata non minus pro peccatis reputamus, etsi ea nequaquam in hac vita devitare valeamus. Unde et quotidiana eis procurata sunt remedia, orationum videlicet et eleemosynarum, ut quotidie amputaretur quod quotidie male pullulare videtur. Sic utique quotiescunque excommunicatorum communione maculamur, statim ad pœnitentiam et reconciliationem festinare debemus. Nam difficultas evitandi aut parum nos aut nihil ad excusationem juvabit, si nos ad præcavendum et postea ad satisfaciendum negligentiores effecerit, quos in tali necessitate ad majorem diligentiam excitare debuerit.

Quidam etiam ineptissime se cum morte domini Gregorii papæ excusant (972), quasi excommunicationem Romani pontificis post mortem ipsius observare non debeant. Sed hi audiant ligationem Romani pontificis non minus ratam reputari quam solutionem, quia B. Petro et suis successoribus a Domino jus ligandi eodem tenore et firmitate, ut solvendi, concessum est. Solutio autem cujuslibet apostolici, sive in reconciliatione excommunicatorum, sive in restitutione lapsorum, etiam post mortem solutoris valere non dubitatur. Nunquid enim quilibet reconciliatus sive restitutus pro excommunicato vel deposito se statim reputabit, postquam reconciliator ejus sive restitutor obierit? Non credo. Si igitur solutio cujuslibet catholici pastoris post mortem ipsius rata et observanda non dubitatur,

(972) Scripsit ergo Bernaldus hanc apologiam, mortuo jam Gregorio VII.

itidem necessario et de ejus ligamento judicabitur; videlicet ut et post mortem ligatoris æque permaneat ligatus qui non fuerit ecclesiastico more reconciliatus.

Libet autem sententiam B. Cypriani martyris et egregii doctoris de communicatoribus excommunicatorum subnectere, ut ipsi perpendant quam periculose sibi ipsis ab eorum consortio non caveant. Scribens enim ad Magnam presbyterum: *Invenimus, inquit, in tali facinore non solum duces et auctores, sed et participes pœnis destinari, nisi se a communione malorum separaverint, præcipiente per Mosen Domino, et dicente: Separamini a tabernaculis hominum istorum durissimorum, et nolite tangere ab omnibus quæ sunt eis, ne simul pereatis in peccatis eorum* (Num. xvi); et quod comminatus per Mosen Dominus fuerat, implevit, ut quisquis se a Core et Dathan et Abiron non separasset, pœnas statim pro impia communione persolveret. Quo exemplo ostenditur et probatur obnoxios omnes et culpæ et pœna futuros, qui se schismaticis contra præpositos et sacerdotes irreligiosa teneritate miscuerint (epist. 76). Caveant ergo omnes tam subjectus quam prælatus, tam sæcularis quam religiosus, a communione excommunicatorum; quod nullus omnino excipitur, cum omnibus hujusmodi communio sub excommunicatione ab ipsis apostolis interdicitur; et saltem cum excommunicatis perire timeamus, si nec pro reverentia apostolicæ interdictionis eos devitare curemus.

Ipsi etiam communicatores excommunicatorum devitandi sunt, etsi communio eorum non sub excommunicatione tam evidenter ut excommunicatorum nobis interdicta legatur. Nam in sacris canonibus sæpenumero reperitur ut qui communicat excommunicato, excommunicetur. Nec tantum ibi specialiter adjicitur ut et communicatoris communicator sub excommunicatione damnetur: nempe multa, imo plura sunt, quæ nusquam vel sub speciali prohibitione, nedum excommunicatione, nobis prohibita leguntur, ut carnem comedere in Parasceve, et alia hujusmodi, quæ tamen pro sola ecclesiastica consuetudine necessario devitamur, ne, juxta Augustinum ad Casulanum presbyterum, ut prævaricatores divinæ legis judicemur. Si ergo plurima pro sola ecclesiastica consuetudine devitamur, quanto magis illud, quod a sanctis Patribus etsi non sub excommunicatione, tamen firmissime proscriptum cognovimus, scilicet ne communicatoribus excommunicatorum communicemus. Nam beatus Gelasius papa, qui et aliorum sanctorum Patrum scripta apostolica auctoritate canonizavit (973), scribens ad episcopos Dardaniæ, hanc sententiam promulgavit: *Nihil, inquit, nobis commune cum hominibus communionis externæ, in his præcipue rebus quas sancti Patres nobis prohibuisse cognovimus. Idem in sequentibus (epist. 11): Quid juvat si quis alicui evidentiore hæretico non communicet, et his tamen com-*

(973) Id est, authentica declaravit, et ab apocryphis se unxit.

munione iungatur, qui ab illius non sunt communione A diversi?

Ne quis autem hanc sententiam quasi minus ratam contemnat, eo quod pœnam excommunicationis specialiter ascriptam non habeat, diligenter attendatur quid B. Nicolaus papa I, in generali synodo præsidens, generali ejusdem synodi iudicio decernat (26, q. 1, c. 18). *Sed si quis, inquit, dogmata, mandata, interdicia, sanctiones sive decreta a præsule sedis apostolicæ promulgata contempserit, anathema sit.* Nec hoc utique sancti Patres necessarium fore iudicaverunt, ut singula quæque præhibenda singulari excommunicatione prohiberent, cum sæpissime omnium ecclesiasticarum institutionum violatores sub generali damnatione multarent. Sed et ipsa ecclesiastica consuetudo sententiam beati Gelasii papæ observare conatur, *quæ communicatorem excommunicati recipere non solet, nisi reconciliatum. Nihil autem firmius est tenendum, ut S. Augustinus testatur, quam illud in quo veritas consuetudini suffragatur.*

Ideo autem sancti Patres hujusmodi communicatores devitari voluerunt, quod ipsos quasi a seipsis damnatos habuerunt. Sic præfatus apostolicus Acacium, recepta communione Petri, se ipsum damnasse testatur. Unde et beatus Felix papa in ipsa sententia qua Acacium anathematizavit hoc signanter apposuit: *Habe ergo cum his quos libenter amplecteris portionem, hoc est, cum excommunicatis; ac si diceret: Non tam novam excommunicationem super te fecimus, quam veterem, qui te ipsum communicando excommunicatis innodasti, confirmamus.* C Nec hoc sane negligenter inspiciendum quod B. Gelasius tam expresse subjecit cur apostolica sedes Acacium communicatorem Petri refutaverit: *Beati, inquit, Petri sedes ne per Acacium in Petri consortium duceretur, ipsum quoque a sua communione submovit.* Idem Anastasio imp. (epist. 10): *Postquam Acacius communionis externæ factus est, non potuit nisi a catholica et apostolica mox societate præcidi, ne per eum, si vel paululum cessaremus, nos quoque videremur subisse contagia perfidorum. Et paulo superius: Non potest, inquit, quilibet, perversitatis communicatore suscepto, non pariter perversus probari; nec potest refutari perversitas, complice perversitatis admissio.* D Videsne quam necessario hu-

jusmodi communicatores devitemus, ne et nos per eorum consortium contagia perfidorum subisse iudicemur? Si quis autem hæc omnia latius considerare desiderat, scripta ejusdem apostolici ad diversos de anathemate Acacii non transitorie legat; quæ si fideliter perlegerit, nulla ei amplius de vitandis communicatoribus excommunicatorum dubitatio remanebit.

Accipiant ergo sæpe dicti communicatores sanum consilium, et festinent ad ecclesiasticam reconciliationem, nec catholicam sinceritatem externa communione, juxta B. Gelasium, commaculent; aut si ipsi suam salutem neglexerint, nos tamen, qui Catholici sumus, nobis ab eorum commaculatione caveamus.

In Simonicorum causis.

(973) Judicium aquæ frigidæ non recipimus, nec eorum testimonium qui eidem morbo consentiunt, sed religiosorum fratrum qui eidem sceleri studio et voluntate resistunt. Qui tamen testes non per aquam frigidam, sed [l. seu, Ed. P.] per ignitum ferum, vel ferventem aquam sunt acquirendi (974).

Simoniaci non admittuntur ad iudicium, si probabiles personæ, etiam laicorum vel feminarum, pretium se ab eis recepisse testantur. Nec aliud est pro manifestis venire ad iudicium, nisi tentare Dominum. Unde et fallimur multoties in talibus, quia Deus longe est ab his qui tentant illum (Sap. 1).

Per multos jam annos regni Teutonici latitudo ab apostolicæ sedis unitate divisa est. In quo nimirum schismate tantum periculi factum est ut, quod cum dolore dicimus, vix pauci sacerdotes aut clerici catholici in tanta terrarum latitudine reperiantur. Tot igitur filiis in hac strage jacentibus, Christianæ pacis necessitas exigit ut super hos materna Ecclesiæ viscera aperiantur. Patrum itaque nostrorum exemplis et scriptis instructi, qui diversis temporibus Novatianos, Donatistas, et alios hæreticos in suis ordinibus susceperunt, præfati regni episcopos in schismate ordinatos, nisi aut invasores aut Simoniaci aut criminosi comprobentur, in officio episcopali suscipimus. Idipsum de clericis cujuscunque ordinis constituimus, quos vita scientiaque commendat.

(973) Sequebantur hæc in ms. cod., quæ nec ad antecedentia nec ad subsequentia pertinent. Non omisimus tamen, ut omnia codicis bona fide repræsentaremus.

(974) Omnes istæ probationes a sacris canonibus prohibentur, ut patet in decretalibus, tit. de purgatione vulgari.